

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. Л. АНДРЕЙЧИН“

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. Л. АНДРЕЙЧИН“**

Утвърдил:
(проф. д-р Светла Коева, директор на ИБЕ –
БАН)

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

**ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„ОБЩО И СРАВНИТЕЛНО ЕЗИКОЗНАНИЕ“**

ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ:

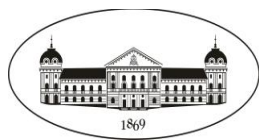
2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

2.1. ФИЛОЛОГИЯ

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМАТА

Докторската програма „Общо и сравнително езикознание“ осигурява трета степен на висшето образование и повишава образователната и научноизследователската подготовка на докторанта. Приемът и обучението на докторантите е в съответствие с изисквания на [Закона за висшето образование](#), [Закона за развитие на академичния състав в Република България](#) (ЗРАСРБ), [Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България](#) (ППЗРАСРБ), [Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН](#), [Правилника за дейността на Центъра за обучение \(ЦО\) и Академичния съвет \(АС\) при](#)

[БАН, Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН и Приложенията към Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“.](#)

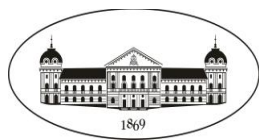
Обучението е със следната продължителност: редовна форма – 3 години; задочна форма – 4 години; самостоятелна форма на обучение – до 5 години. След успешно изпълнение на всички етапи от индивидуалния план на докторанта и събиране на необходимия брой кредити следва защита на докторска дисертация.

Образователната програма на докторантите в Института за български език при Българската академия на науките се осъществява в съответствие с кредитната система за обучение в Докторантското училище към ЦО. Кредитите се получават в три образователни модула, които представляват общо специализирано обучение, индивидуално специализирано обучение и общо академично обучение. Задължителният минимум за зачислените след 01.01.2019 г. е 200 кредита, а за докторантите, зачислени преди 01.01.2019 г. – 250 кредита. Дейностите са организирани така, че при завършване на докторантурата обучаемият да покрие минималните национални изисквания, предвидени в ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, както и компетентностите, заложи в Ниво 8 на Националната квалификационна рамка.

Защитилите докторска дисертация получават образователната и научна степен (ОНС) „доктор по общо и сравнително езикознание“.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Докторската програма „Общо и сравнително езикознание“ подготвя висококвалифицирани специалисти с експертни знания и опит в областта на теоретичната лингвистика и сравнителното изследване на езикови явления и лингвистични проблеми в контекста на редица научноизследователски направления, сред които: общо езикознание, сравнително езикознание, съпоставително езикознание, терминология, етимология, ономастика, етнолингвистика, компютърна и математическа лингвистика. Програмата се отличава със своята уникалност, тъй като част от посочените направления (например етимология, ономастика и др.) не се преподават във висшите училища в България и

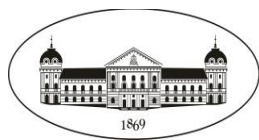
Институтът за български език е единственият академичен център с нужната експертиза да предлага обучение в тези области на езиковедската наука.

Програмата има за цел да развие у докторантите както базисни, така и специфични компетентности за провеждане на научноизследователска и научноприложна дейност в областта на общото и сравнителното езикознание, да задълбочи знанията им по съвременни научнотеоретични и приложни направления в езикознанието, както и да изгради у тях умения за самостоятелна работа и работа в екип. Обучението в докторската програма осигурява методологически познания и опит, необходими при анализиране на езиков материал, синтезиране на резултатите от научното изследване на явления и проблеми в областта на теоретичното и сравнителното езикознание и обосноваване на предложените теоретични заключения и приложни решения.

Подготовката на докторантите се осъществява чрез прилагането на иновативни образователни форми и методи, съобразени с най-новите тенденции в академичната и научната сфера. В обучението се интегрират съвременни научни постижения, интерактивни технологии и междудисциплинарни подходи, насочени към развитие на изследователските компетентности и професионалната реализация на докторантите.

По-конкретно докторската програма цели:

- 1) да изгради у докторантите умения за научноизследователска работа в областта на общото езикознание и определени негови направления, с фокус върху сравнително-историческото и съпоставителното езикознание;
- 2) да формира необходимите качества и умения за самостоятелно изследване, анализ и оценка на езиковия материал, както и за проучване на специализираната литература;
- 3) да развие умения за преподаване на знания и за прилагане на научните подходи в преподавателската практика с цел създаване и интерпретиране на нови знания;
- 4) да изгради умения за самостоятелно създаване на научни текстове от различни академични жанрове (постер, доклад, статия, студия, монография, рецензия и др.), както и на научнопопулярни и други текстове, предназначени за неспециализирана аудитория;

- 5) да създаде умения за работа в екип при участие в научноизследователски проекти, както и за самостоятелно разработване на проектни предложения и изпълнение и ръководство на проекти;
- 6) да развие способности за работа с теоретичен материал с цел съпоставяне на един или повече езици и открояване и обобщаване на приликите и различията между тях;
- 7) да изгради умения за обработване и интерпретиране на теоретични и емпирични езикови бази данни с цел приложението им както в научните изследвания, така и в учебно-преподавателската дейност, съставянето на учебници и учебни помагала и др.

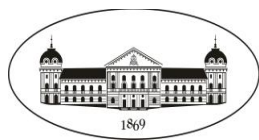
Придобилите ОНС „доктор“ в докторската програма „Общо и сравнително езикознание“ се очаква да имат вярна самооценка за постиженията от изследователската си работа, да съблюдават принципите на научната етика и да развият качества като търпеливост, вискателност и инициативност.

3. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Обучението в докторската програма „Общо и сравнително езикознание“ предлага специализация в следните направления: общо езикознание, сравнително езикознание, съпоставително езикознание, терминология, етимология, ономастика, етнолингвистика, компютърна и математическа лингвистика.

В рамките на учебния процес се акцентира върху получаването на задълбочени фундаментални познания в областта на българския език и езикознанието; формирането на практически умения за самостоятелен и критичен анализ, интерпретация на езиковите данни и приложение на познанията; развитието на научноизследователски и преподавателски компетентности в областта на общото и сравнителното езикознание; изграждането на висококвалифицирани специалисти, които да се реализират успешно в академичната и научната сфера. Подготовката на докторантите е съобразена с потребностите на обществото от специалисти и експерти в областта на теоретичната, сравнителната и приложната лингвистика, както и за интердисциплинарни изследвания.

Завършилите докторската програма получават образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.1. Филология, „Общо и сравнително езикознание“.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА

4.1 Теоретични и/или фактологични знания

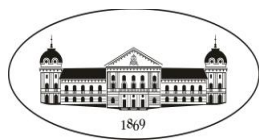
Докторантите и придобилите ОНС „доктор“ в програмата „Общо и сравнително езикознание“:

- владеят и използват специализирани и систематизирани знания в областта на общото и сравнителното езикознание и притежават нужната теоретична и практическа подготовка за извършване на самостоятелен критичен анализ, формулирането на оригинални научни идеи и осъществяването на самостоятелни научни изследвания;
- владеят методологията на научните изследвания в съответните области на езикознанието и интердисциплинарните лингвистични науки и умеят да я прилагат при подготовката и изпълнението на научни и научноприложни проекти;
- притежават необходимата подготовка и способности за разширяване и надграждане на съществуващите лингвистични знания, включително в сравнителен план и в интердисциплинарен контекст;
- демонстрират знания и умения за провеждане на интер- и мултидисциплинарни изследвания.

4.2. Познавателни и практически умения за научноизследователска работа

Докторантите и придобилите ОНС „доктор“ в програмата „Общо и сравнително езикознание“ притежават умения за:

- търсене, критичен подбор и систематизиране на източници и информация, свързани с изследователски проблеми;
- анализ, синтез и оценка на големи по обем данни или друга информация от разнообразни източници;
- аргументиран и подкрепен с доказателства анализ на данни в подкрепа на научни тези в областта на общото и сравнителното езикознание;

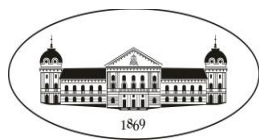

- разработване на новаторски решения на научноизследователски проблеми чрез комбиниране на различни методи, подходи и техники за анализ на изследваните данни;
- формулиране и проверка на хипотези, провеждане на експерименти, анкети, тестове и др.; аналитично и критично оценяване на експериментални резултати;
- създаване и интерпретиране на нови знания чрез оригинални самостоятелни изследвания в областта на общото и сравнителното езикознание и неговите направления;
- работа в екип по разработването на научноизследователски теми и разрешаването на проблеми, възникнали по време на научноизследователската дейност;
- организиране и планиране на научната дейност; организиране, планиране, ръководене и изпълнение на научноизследователски проекти с фундаментална и приложна насоченост;
- откриване на интердисциплинарни връзки и създаване на екипи за решаване на проблеми в интердисциплинарни области;
- представяне на резултатите от изследванията писмено (в статии, студии, монографии и други научни текстове) и устно (в рамките на научни форуми и други прояви), включително в медиите и пред по-широка или неспециализирана аудитория;
- прилагане на резултатите от научните изследвания като нови лингвистични знания в преподавателската практика.

4.3. Способности за научноизследователска работа

Докторантите и придобилите ОНС „доктор“ в програмата „Общо и сравнително езикознание“ развиват:

- самостоятелност, отговорност и научна добросъвестност при провеждането на научноизследователската работа;
- способност за реалистична самооценка на резултатите от научноизследователския труд, както и за обективна оценка на постиженията на други учени;
- адаптивност и конкурентоспособност с оглед на пълноценната реализация като учени и експерти в областта на общото и сравнителното езикознание;

- способност за разширяване на обхвата на досега познатата научна област чрез постигнатите нови знания.

4.4. Високоразвити умения за учене

Докторантите и придобилите ОНС „доктор“ в програмата „Общо и сравнително езикознание“:

- притежават капацитет за систематично усвояване и задълбочено осмисляне на широк спектър знания от научни източници, обхващащи както традиционните, така и най-новите постижения в езикознанието, включително различни теории, школи и течения;
- проявяват способност за критично извличане и интерпретиране на информация от наличните проучвания в областта на езикознанието, както и за анализиране, обобщаване и систематизиране на резултатите, получени в хода на собствените им научни изследвания;
- следват идеята за учене през целия живот, като се стремят да актуализират непрекъснато своите знания, умения и компетентности.

4.5. Комуникативни и социални компетентности

Докторантите и придобилите ОНС „доктор“ в програмата „Общо и сравнително езикознание“ овладяват:

- качества и умения за пълноценно професионално общуване в рамките на научната и академичната общност в страната и чужбина;
- способност за ефективно общуване и ориентиране в социална среда с цел извличане на информация, необходима за научното изследване (при теренни изследвания, социолингвистични проучвания, работа с различни етнокултурни групи, с лица с комуникативни нарушения, с лица, владеещи различни езици и / или принадлежащи към различни култури и етноси и др.).

4.6. Професионални компетентности

Придобилите ОНС „доктор“ в докторската програма „Общо и сравнително

езикознание“ овладяват:

- съвременните теоретични и методологически принципи за изследване в областта на общото и сравнителното езикознание;
- научната терминология в областта на езикознанието и сродни дисциплини;
- компетентности за продължаване и надграждане на научното познание в различни области на общото и сравнителното езикознание;
- компетентности за участие в национални и международни конкурси и проекти.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Успешно завършилите докторската програма „Общо и сравнително езикознание“ са високо подготвени специалисти, които могат да се реализират в различни сфери на дейност, в които се изисква професионална квалификация, свързана с теоретичното и практическото познаване на езика и сравнителното му изследване:

- учени, осъществяващи научноизследователска работа във висши учебни заведения или в научни институти;
- преподаватели по общо и сравнително езикознание и по специализирани лингвистични дисциплини като терминология, етимология, ономастика, етнолингвистика, компютърна и математическа лингвистика и др.;
- експерти в образователни и културни структури, медии, неправителствени организации и др.;
- ръководители или консултанти на проекти с образователна или научна (хуманитарна) насоченост;
- служители на отговорни и ръководни позиции в области, свързани с науката и образованието.

Квалификационната характеристика е приета на заседание на Научния съвет на Института за български език с Протокол № 25 от 05.12.2019.

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на Секцията по терминология и терминография с Протокол № 147 от 06.10.2025 г.

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на Секцията за българска етимология с Протокол № 9 от 06.10.2025 г.

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. Л. АНДРЕЙЧИН“

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на Секцията по ономастика с Протокол № 7 от 06.10.2025 г.

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на Секцията по компютърна лингвистика с Протокол от 06.10.2025 г.

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на Секцията за етнолингвистика с Протокол № 19 от 06.10.2025 г.

Квалификационната характеристика е обсъдена и допълнена на заседание на на Научния съвет на Института за български език с Протокол № 18 от 06.10.2025 г..